

Định hướng hoạt động học tập của học viên đào tạo sĩ quan ở các nhà trường quân đội hiện nay

Nguyễn Tuấn Đạt

Trường Đại học Chính trị - Bộ Quốc phòng
Thôn 6, xã Thạch Hòa, huyện Thạch Thất,
Hà Nội, Việt Nam
Email: Nguyentuandat.sqct1980@gmail.com

TÓM TẮT: Định hướng hoạt động học tập của học viên đào tạo sĩ quan là một trong những khâu quan trọng trong công tác quản lý quá trình giáo dục đào tạo ở nhà trường quân sự, nhằm phát huy cao nhất tính tự giác, chủ động, sáng tạo và tính hiệu quả trong các hình thức hoạt động học tập của học viên, dẫn dắt học viên có phương pháp học tập phù hợp và đạt kết quả tối ưu. Trên cơ sở đánh giá tổng quan thực trạng chất lượng đào tạo ở các nhà trường quân đội hiện nay, tác giả đề xuất 06 giải pháp chính nhằm tiếp tục định hướng hoạt động học tập của học viên đào tạo sĩ quan ở các nhà trường quân đội hiện nay.

TỪ KHÓA: Định hướng; học tập; học viên; sĩ quan; quân đội.

→ Nhận bài 07/9/2020 → Nhận bài đã chỉnh sửa 04/11/2020 → Duyệt đăng 10/5/2021.

1. Đặt vấn đề

Định hướng hoạt động học tập của học viên đào tạo sĩ quan là một trong những khâu quan trọng trong công tác quản lý quá trình giáo dục đào tạo ở nhà trường quân sự. Mục đích định hướng hoạt động học tập của học viên nhằm phát huy cao nhất tính tự giác, chủ động, sáng tạo và tính hiệu quả trong các hình thức hoạt động học tập của học viên, dẫn dắt học viên có phương pháp học tập phù hợp và đạt kết quả tối ưu. Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh rất quan tâm đến giáo dục và tổ chức xây dựng nền giáo dục nước nhà, muốn sự nghiệp giáo dục làm cho dân tộc Việt Nam trở thành một dân tộc thông thái, làm cho thế hệ trẻ Việt Nam được hưởng một nền giáo dục phát triển hoàn toàn với năng lực của mình, coi đó là một nhiệm vụ trọng tâm của cách mạng. Năm 1947, Người chỉ thị: “Sự học tập trong nhà trường có ảnh hưởng rất lớn cho tương lai của thanh niên và tương lai của thanh niên là tương lai của nước mình. Vì vậy, phải dạy cho họ có ý chí tự lập, tự cường” [1, tr.120], “Học đi với lao động”, “Lấy tự học làm cốt, do thảo luận và chỉ đạo giúp vào” [1, tr.312]. Những tư tưởng, quan điểm về giáo dục của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã trở thành cơ sở lý luận cho xây dựng, phát triển và quản lý giáo dục Việt Nam.

Trong bối cảnh hiện nay, nước ta đang thực hiện công cuộc đổi mới toàn diện, công nghiệp hoá, hiện đại hoá, vận hành theo cơ chế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa. Nhiệm vụ xây dựng, bảo vệ Tổ quốc và xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam “Cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại” đòi hỏi phải đào tạo đội ngũ cán bộ có đủ phẩm chất, năng lực, vừa “hồng” vừa “chuyên”. Những tác động của nền kinh tế, chính sách mở cửa đối với các lĩnh vực xã hội và con người rất đa dạng, phong phú, nhất là sự lựa chọn nghề nghiệp của học viên. Yêu cầu cao của nhà trường, xã hội và những

diễn biến về tâm lý, sở thích ở lứa tuổi thanh niên đã tác động nhiều chiều đến tư tưởng, ý thức của người học trong việc xác định nhiệm vụ và hành động học tập của mình. Điều đó đặt ra yêu cầu khách quan về việc định hướng hoạt động học tập của học viên đào tạo sĩ quan ở các nhà trường quân đội phải khoa học, hiệu quả nhằm đáp ứng mục tiêu yêu cầu đào tạo.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Vai trò định hướng hoạt động học tập của học viên đào tạo sĩ quan ở các nhà trường quân đội

Định hướng hoạt động học tập của học viên đào tạo sĩ quan ở các nhà trường quân đội là tổng thể những chủ trương, biện pháp tác động có mục đích, có kế hoạch của chủ thể quản lý nhằm phát huy tính chủ động, tích cực, tự giác, sáng tạo của học viên trong tìm tòi, nghiên cứu, lĩnh hội tri thức, rèn luyện kỹ năng hoạt động quân sự, hình thành, phát triển và hoàn thiện phẩm chất, nhân cách người quân nhân cách mạng theo mục tiêu yêu cầu đào tạo, đáp ứng yêu cầu xây dựng quân đội.

Thực chất định hướng hoạt động học tập của học viên đào tạo sĩ quan là làm cho quá trình thực hiện các nhiệm vụ học tập của học viên đạt tới kết quả mong muốn, đó là những tác động quản lý nhằm phát huy tính chủ động, tích cực, tự giác, sáng tạo của người học, giúp học viên xác định phương pháp học tập phù hợp, nghiên cứu, tìm tòi, khám phá và lĩnh hội tri thức, rèn luyện kỹ năng, phương pháp, tác phong lãnh đạo, chỉ huy, hình thành, phát triển và hoàn thiện phẩm chất nhân cách người sĩ quan quân đội đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam “Cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại”.

Định hướng hoạt động học tập của học viên đào tạo sĩ quan có vai trò quan trọng, góp phần quyết định hiệu

quả học tập của học viên và chất lượng đào tạo của các nhà trường quân đội. Đây là một khâu quan trọng trong công tác quản lý quá trình giáo dục - đào tạo nhằm phát huy cao nhất tính tự giác, chủ động, sáng tạo của học viên; giúp cho học viên có phương pháp học tập phù hợp và giành kết quả tối ưu. Định hướng hoạt động học tập của học viên đào tạo sĩ quan ở các nhà trường quân đội nhằm phát huy tiềm năng, trí tuệ, sự năng động, sáng tạo, tính “tích cực hoá”, nâng cao chất lượng học tập, rèn luyện, nghiên cứu khoa học của học viên, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục - đào tạo.

Đồng thời, thông qua định hướng hoạt động học tập của học viên, chủ thể quản lý thu thập những thông tin phản hồi để giảng viên và các cấp quản lý của nhà trường kịp thời điều chỉnh, hoàn thiện quá trình đào tạo, phương pháp, kỹ năng dạy học, quản lý quá trình học tập của học viên để nâng cao chất lượng giáo dục - đào tạo.

Hiện nay, phát huy mọi tiềm năng sáng tạo của người học, đề cao tự học, tự nghiên cứu là yêu cầu khách quan trong giáo dục - đào tạo, đòi hỏi áp dụng các phương pháp quản lý học tập phải khoa học, tiến bộ, phù hợp xu thế và yêu cầu biến quá trình đào tạo của tổ chức thành quá trình tự đào tạo của học viên, trong đó định hướng hoạt động học tập được xác định là nhiệm vụ then chốt, là nhân tố thúc đẩy, quyết định chất lượng, hiệu quả giáo dục - đào tạo trong hệ thống giáo dục quốc dân và ở các nhà trường quân đội.

2.2. Thực trạng định hướng hoạt động học tập của học viên đào tạo sĩ quan ở các nhà trường quân đội

Nằm trong hệ thống giáo dục quốc dân, thời gian qua, hoạt động định hướng học tập của học viên đào tạo sĩ quan các nhà trường quân đội đã có nhiều chuyển biến và đạt kết quả tích cực. Đảng uỷ, ban giám hiệu các nhà trường và các cơ quan chức năng có sự lãnh đạo, chỉ đạo đúng đắn, sáng tạo, kịp thời, có hiệu quả đối với công tác quản lý và định hướng hoạt động học tập của học viên trong quá trình đào tạo. Đội ngũ giảng viên có trình độ và kinh nghiệm giảng dạy; áp dụng có hiệu quả các biện pháp dạy học tích cực, khai thác được tính “tích cực hoá” trong hoạt động học tập của học viên ở trên lớp và sau bài giảng. Nhìn chung, giảng viên các nhà trường quân đội đã có nhiều cố gắng trong việc biên soạn bài giảng theo hướng gần gũi và phù hợp với phương pháp học tập tích cực và trình độ nhận thức của học viên, đã tạo được hứng thú, lòng ham muốn lĩnh hội tri thức của học viên, làm cho họ tích cực hơn trong hoạt động học tập và nghiên cứu. Đội ngũ cán bộ quản lý học viên cơ bản có phẩm chất, năng lực, phương pháp và kinh nghiệm quản lý; luôn nêu cao trách nhiệm, đoàn kết thống nhất, khắc phục khó khăn trong công tác, “phát huy tốt vai trò, trách nhiệm là “*người thầy thứ hai*” của học viên” [2, tr.14]. Phần lớn học viên có động

cơ, ý thức trách nhiệm cao trong hoạt động học tập, rèn luyện, phát huy tính tự giác, có phương pháp học tập tốt, quyết tâm cao trong học tập, “kết quả đào tạo các đối tượng học viên hằng năm tiếp tục được nâng cao” [2, tr.14], cơ bản đã hình thành và phát triển phẩm chất nhân cách người sĩ quan quân đội nhân dân. Thường xuyên có sự phối hợp, hiệp đồng chặt chẽ giữa các tổ chức, lực lượng giáo dục trong quản lý học viên và quản lý hoạt động học tập của học viên.

Tuy nhiên, hoạt động này còn nhiều hạn chế cần tiếp tục khắc phục: Nhận thức của các chủ thể quản lý còn nhiều bất cập, “nội dung, chương trình đào tạo cho các đối tượng vẫn còn bất cập, thực hiện khâu đột phá đổi mới phương pháp dạy - học còn lúng túng” [2, tr.22]. Phương pháp giảng dạy của giảng viên chủ yếu vẫn là thuyết trình, thầy đóng vai trò chủ đạo, thầy là người chế biến sẵn tri thức để học viên tiếp thu, do đó chưa phát huy được tính sáng tạo, tích cực của học viên. Việc áp dụng các hình thức xây dựng bài giảng và thực hành giảng dạy còn chậm đổi mới theo hướng dạy học tích cực; “một số giảng viên trẻ còn hạn chế về kinh nghiệm, kỹ năng và chậm đổi mới về phương pháp giảng dạy và quản lý hoạt động học tập của học viên” [3, tr.9]. Trình độ, năng lực, phương pháp, tác phong, kinh nghiệm của một số cán bộ quản lý còn hạn chế; chưa tích cực tu dưỡng, rèn luyện, đổi mới nâng cao chất lượng quản lý; đội ngũ cán bộ quản lý học viên còn chưa sâu sát, thiếu những kiến thức cơ bản về khoa học quản lý giáo dục. Nhận thức trách nhiệm, xây dựng động cơ, nâng cao ý thức, phát huy tính “tích cực hoá” trong tự quản lý, tự học tập, tự rèn luyện của một bộ phận học viên chưa cao, hoạt động học tập trên lớp của học viên vẫn còn mang tính thụ động, chưa thể hiện được tính tích cực, chủ động chiếm lĩnh tri thức khoa học. Phần lớn thời gian trên lớp, học viên chủ yếu ghi chép lại bài giảng của thầy, rất ít trường hợp các em tham gia vào trao đổi thảo luận bài học. Học viên lười nghiên cứu tài liệu, giáo trình, đa phần chỉ tích cực đọc các tài liệu tham khảo khi có những yêu cầu từ phía giảng viên. Cách thức, biện pháp tổ chức thi, kiểm tra và đánh giá, cho điểm của giảng viên nặng về sử dụng trí nhớ của học viên mà ít đòi hỏi phải tư duy, suy nghĩ cho nên cách làm bài của học viên chủ yếu vẫn là “ghi chép lại bài giảng của thầy”. Do vậy, cách chuẩn bị và cách thức làm bài thi của học viên hiện nay vẫn nặng về tái hiện kiến thức, ít mở rộng kiến thức bằng cách đọc thêm các tài liệu, sách báo tham khảo; trước khi thi, học viên có chuẩn bị những đề cương ôn tập nhưng nội dung chính của đề cương vẫn chỉ là những tri thức đã được giảng viên cho ghi chép trong quá trình học. Sự phối kết hợp giữa các tổ chức, các lực lượng trong quá trình quản lý hoạt động học tập của học viên còn hạn chế. Điều đó dẫn

đến chất lượng giáo dục, đào tạo có mặt còn hạn chế. Nhiều học viên sau khi tốt nghiệp ra trường chưa đáp ứng được yêu cầu nhiệm vụ trên cương vị chức trách được giao, thiếu về kiến thức, yếu về kỹ năng, chưa rèn luyện được bản lĩnh tác phong công tác của người sĩ quan. Trên cương vị người lãnh đạo, chỉ huy đơn vị chưa linh hoạt nhạy bén giải quyết, xử trí các tình huống trong huấn luyện chiến đấu, công tác tư tưởng, công tác tổ chức ở đơn vị cơ sở.

2.3. Một số giải pháp định hướng hoạt động học tập của học viên đào tạo sĩ quan ở các nhà trường quân đội hiện nay

Tiếp tục quán triệt và thực hiện chủ trương “Đổi mới căn bản công tác quản lý giáo dục, đào tạo; chuyên mạnh quá trình giáo dục chủ yếu từ trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học; học đi đôi với hành, lí luận gắn với thực tiễn... tạo chuyên biến căn bản, mạnh mẽ về chất lượng, hiệu quả giáo dục, đào tạo; đáp ứng ngày càng tốt hơn công cuộc xây dựng, bảo vệ Tổ quốc” [4, tr.114], để định hướng hoạt động học tập cho học viên đào tạo sĩ quan ở các nhà trường quân đội hiện nay cần tập trung thực hiện đồng bộ các giải pháp sau đây:

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm cho các chủ thể quản lý hoạt động học tập của học viên đào tạo sĩ quan

Cấp ủy, chỉ huy các cấp tăng cường giáo dục, quán triệt các chỉ thị, nghị quyết, kết luận, quy chế, quy định, chương trình, kế hoạch, hướng dẫn của Đảng, Nhà nước, của nhà trường về công tác giáo dục, đào tạo và công tác quản lý hoạt động học tập của học viên; làm rõ vị trí, vai trò, tầm quan trọng và sự cần thiết định hướng hoạt động học tập của học viên đào tạo sĩ quan hiện nay đáp ứng yêu cầu quân đội “hiện đại”. Phổ biến, quán triệt nội dung, hình thức, biện pháp định hướng và vai trò của các tổ chức, các lực lượng trong định hướng hoạt động học tập của học viên đào tạo sĩ quan, cụ thể hóa theo chức trách, nhiệm vụ của mỗi chủ thể, giải quyết tốt mối quan hệ phối hợp giữa các lực lượng, tránh hoạt động chồng chéo. Làm rõ sự tác động mạnh mẽ, đa chiều của các yếu tố và nắm chắc những yêu cầu cơ bản trong định hướng hoạt động học tập của học viên. Đồng thời, cần phải giáo dục sâu sắc kinh nghiệm và những vấn đề có tính nguyên tắc để các chủ thể vận dụng linh hoạt vào điều kiện thực tế, sát với tình hình mỗi nhà trường. Bên cạnh đó, phải thường xuyên giáo dục nâng cao nhận thức chính trị, tinh thần trách nhiệm trong học tập, rèn luyện, bồi dưỡng tình cảm, hứng thú, xây dựng động cơ nghề nghiệp ổn định vững chắc cho mỗi học viên.

Hai là, kế hoạch hoá quản lý hoạt động học tập và xây dựng chương trình, nội dung đào tạo, bài giảng

theo hướng phát huy tính “tích cực hoá” hoạt động học tập của học viên

Kế hoạch hoá vừa là một chức năng, vừa là một biện pháp quan trọng trong quản lý hoạt động học tập của học viên. Xây dựng kế hoạch và tổ chức thực hiện kế hoạch quản lý các hoạt động của học viên nhằm làm cho học viên, tập thể học viên hành động và phát triển theo kế hoạch. Xây dựng và tổ chức thực hiện chặt chẽ kế hoạch quản lý hoạt động học tập của học viên, thực chất là cụ thể hoá và hiện thực hoá mục tiêu, yêu cầu đào tạo thành các nội dung, chương trình, kế hoạch, lịch công tác của giảng viên, cán bộ quản lý giáo dục, cán bộ chủ trì các cấp và học viên trong nhà trường. Kế hoạch quản lý hoạt động học tập của học viên do chỉ huy các cấp trong nhà trường xây dựng, đặc biệt là ở cấp lớp (đại đội) được xác định trên mọi mặt công tác như: Giáo dục - đào tạo; nghiên cứu khoa học; hành chính quân sự; công tác Đảng, công tác chính trị; công tác hậu cần - kỹ thuật, hoạt động Đoàn Thanh niên... Mỗi học viên tự xây dựng và thực hiện kế hoạch học tập, hoạt động của cá nhân, tập trung nâng cao tính “tích cực hoá” trong tự quản lý, tự học tập, tự rèn luyện theo mục tiêu yêu cầu đào tạo.

Xây dựng chương trình, nội dung đào tạo ở nhà trường quân sự theo hướng phát huy được tính tích cực, tự giác của học viên trong hoạt động học tập. Theo đó, phải giảm lí thuyết, tăng thực hành, yêu cầu học viên phải tự tìm tòi, nghiên cứu tài liệu, bày tỏ quan điểm nhận thức ở nhiều khía cạnh khác nhau và đi đến thống nhất nhận thức chung gắn với các hoạt động thực hành để minh chứng tính đúng đắn của nó. Chương trình, nội dung, bài giảng phải lượng hoá được kiến thức, cập nhật thông tin, coi trọng hàm lượng kiến thức khoa học gắn với thực tiễn hoạt động quân sự của quân đội; khắc phục sự trùng lặp, giảm lược những nội dung ít gắn với chuyên ngành đào tạo; tập trung vào bồi dưỡng kỹ năng nghề nghiệp theo hướng “chuẩn hoá, hiện đại hoá” và đảm bảo tính liên thông giữa các cấp học, bậc học. Việc ôn tập, kiểm tra, đánh giá được tiến hành thường xuyên trong suốt quá trình học; đồng thời phải đổi mới phương pháp và hình thức thi, kiểm tra nhằm phát huy được năng lực tư duy, sáng tạo của người học, qua đó đánh giá đúng thực chất hiệu quả giáo dục, đào tạo của nhà trường.

Ba là, giảng viên, cán bộ quản lý giáo dục thực hiện giảng dạy, quản lý hoạt động học tập của học viên theo hướng tiếp cận mới

Tổ chức thực hiện tốt Đề án “Kiện toàn, phát triển đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục giai đoạn 2018-2025 và định hướng những năm tiếp theo”. Tăng cường bồi dưỡng cho giảng viên về xây dựng bài giảng tương tác, phương pháp dạy học tích cực. Giảng viên đóng

vai trò là người cung cấp những kiến thức cơ bản, kiến thức mới. Kết hợp dạy kiến thức với dạy phương pháp tư duy phản biện; phải khơi dậy và thúc đẩy tư duy sáng tạo, tính tích cực của học viên để giáo dục, định hướng, hướng dẫn, rèn luyện tư duy phản biện trong quá trình học tập và thực hành các kỹ năng đòi hỏi tư duy cao như: Phân tích vấn đề, tranh luận, áp dụng, sáng tạo và ra quyết định. Lớp học trở thành nơi trao đổi kinh nghiệm và thảo luận chuyên sâu, giảng viên phải khơi dậy được tính hăng hái của học viên, phát biểu ý kiến, trình bày quan điểm riêng của mình, thẳng thắn tranh luận với người khác và với chính giảng viên để bảo vệ quan điểm cũng như phản biện ý kiến của người khác để tìm ra chân lý của vấn đề, chiếm lĩnh tri thức khoa học. Người dạy cần linh hoạt, giảng dạy những gì nội dung bài giảng yêu cầu và đòi hỏi của học viên, tức là dạy cái mà học viên cần chứ không phải dạy cái giảng viên có. Giảng viên phải biết áp dụng đa dạng, linh hoạt các phương pháp quản lý học viên và các phương pháp trình bày, thảo luận, trao đổi trên lớp, làm chuyên biến tư duy, nhận thức của học viên, làm cho học viên cảm thấy việc học tập, nghiên cứu trở thành nhu cầu tự thân. Sau mỗi chuyên đề, học viên phải học được những phương pháp tiếp cận và giải quyết vấn đề cốt lõi nhất của bài học.

Bên cạnh đó, phải phát huy tốt vai trò của đội ngũ cán bộ quản lý trong định hướng hoạt động học tập của học viên. Nêu cao vai trò trách nhiệm của đội ngũ cán bộ các cấp trong duy trì các nền nếp chế độ, kỉ luật quân đội, nền nếp hoạt động học tập của học viên và mọi quy định của nhà trường; thực hiện quản lý hoạt động học tập của học viên thông qua các biện pháp quản lý hành chính, hoạt động phương pháp, hoạt động công tác đảng, công tác chính trị và theo dõi, quản lý, khích lệ tính “tích cực hoá” trong học tập, rèn luyện của học viên. Nắm chắc diễn biến tư tưởng, quản lý việc xây dựng và thực hiện kế hoạch học tập, rèn luyện, nghiên cứu khoa học của học viên; thường xuyên kiểm tra, nhắc nhở, kịp thời phát hiện và xử lí nghiêm những học viên vi phạm các quy định. Mỗi cán bộ phải thực sự trở thành “người thầy thứ hai” của học viên, định hướng đúng đắn phương pháp tự học và tạo mọi điều kiện thuận lợi cho học viên học tập. Phải làm chuyên biến mạnh mẽ tư duy, nhận thức của học viên, làm cho học viên cảm thấy việc học tập, nghiên cứu trở thành nhu cầu tự thân.

Bốn là, phát huy tính “tích cực hoá”, tự định hướng hoạt động học tập của học viên

Học viên là chủ thể của hoạt động học tập, trực tiếp tiếp nhận những nhiệm vụ, kế hoạch học tập do giảng viên đề ra; tiến hành những hoạt động học tập nhằm đạt kết quả cao. Là hoạt động tự giác, tích cực, chiếm

lĩnh các kiến thức khoa học, phát triển trí tuệ, rèn luyện các kĩ năng, kĩ xảo hoạt động quân sự, hình thành và/ phát triển nhân cách người quân nhân cách mạng, dưới sự định hướng của giảng viên và tổ chức quản lí trong môi trường sư phạm quân sự. Phải gắn chặt giữa công tác quản lí, định hướng của các tổ chức, các lực lượng với tính “tích cực hoá” trong việc tự quản lí, tự học tập, tự giáo dục, tự rèn luyện của mỗi học viên và coi đó là một trong những tiêu chí quan trọng để đánh giá phẩm chất nhân cách và mức độ hoàn thành nhiệm vụ của học viên.

Học viên phải tự định hướng cho mình những nội dung, phương pháp học tập tối ưu, tiết kiệm thời gian, nguồn lực, không tự học, tự nghiên cứu một cách tùy tiện, tản mạn, vội vàng, rời rạc. Nội dung hoạt động học tập bao gồm hệ thống tri thức, kĩ năng, kĩ xảo hoạt động quân sự. Đây là nội dung học tập theo yêu cầu của chương trình đào tạo do nhà trường quy định cụ thể cho từng chuyên ngành đào tạo, bao gồm kiến thức cơ bản, kiến thức và kĩ năng nghề nghiệp đang được đào tạo, phương pháp, tác phong lãnh đạo, chỉ huy. Bên cạnh đó, học viên phải tự định hướng tài liệu tham khảo, giáo trình để đào sâu, mở rộng tri thức từ các vấn đề trong nội dung học tập và cần có thái độ tích cực, tự giác, sáng tạo trong tự học, tự nghiên cứu. Hoạt động tự học, tự nghiên cứu phải trở thành nhu cầu của bản thân, chủ động, độc lập kiên trì khắc phục khó khăn để hoàn thành nhiệm vụ theo kế hoạch đặt ra.

Học viên phải tự định hướng cho mình phương pháp học tập phù hợp như phương pháp nghe giảng bài, phương pháp chọn tài liệu, sách tham khảo, đọc tài liệu, ghi chép khi đọc tài liệu, xử lí thông tin, suy luận, liên kết kiến thức; phương pháp phát hiện những vấn đề mới cần nghiên cứu, bổ sung vào bài giảng; phương pháp trao đổi, làm việc theo nhóm...; vận dụng linh hoạt các phương pháp phân tích, tổng hợp, so sánh, trừu tượng hoá, khái quát hoá, quy nạp, diễn dịch, sơ đồ, bản vẽ, kí hiệu. Quá trình học tập, học viên không nắm máy móc những chân lí có sẵn mà phải tiếp nhận những chân lí đó với óc phê phán, phải có sự hoài nghi khoa học, lật ngược vấn đề, đào sâu, mở rộng, tích cực tham gia hoạt động nghiên cứu khoa học ở các mức độ thấp đến cao theo chương trình đào tạo từng năm học, khóa học. Việc tự học, tự nghiên cứu của học viên có thể diễn ra mọi lúc, mọi nơi, ở thư viện, phòng đọc sách, giảng đường, vào giờ nghỉ, ngày nghỉ...

Mỗi học viên phải học tập, nghiên cứu với tinh thần tự giác, chăm chỉ và phát huy tiềm năng, sức sáng tạo. Đồng thời phải thường xuyên tự kiểm tra, đánh giá kết quả học tập theo nội dung, chương trình đào tạo từng môn học, qua đó, kịp thời điều chỉnh kế hoạch, định hướng đúng đắn nội dung, phương pháp học tập phù

học, nâng cao kết quả học tập, hoàn thành mục tiêu, yêu cầu đào tạo.

Năm là, xây dựng và tổ chức mô hình thư viện số, giao lưu, diễn đàn trực tuyến nội bộ, thu hút hoạt động học tập theo nhu cầu

Mô hình thư viện số là sự kết hợp giữa thư viện với công nghệ thông tin và các dịch vụ hỗ trợ học tập nhằm cung cấp những dịch vụ tốt nhất đáp ứng được tối đa các nhu cầu của người dùng. Các văn bản, tài liệu hình ảnh, tài liệu âm thanh, tài liệu video được lưu trữ dưới dạng số (tương phản với các định dạng in, vi dạng, hoặc các phương tiện khác) cùng với các phương tiện để tổ chức, lưu trữ và truy cập các tài liệu dưới dạng tập tin trong bộ sưu tập của thư viện. Các nội dung kỹ thuật số có thể được lưu trữ cục bộ, hoặc truy cập từ xa ở các đơn vị quản lý học viên, giảng đường thông qua mạng máy tính. Người dùng thư viện có thể sử dụng những không gian chung cho phép tự tra cứu, học, đọc tài liệu hoặc nghiên cứu, thảo luận về các vấn đề quan tâm mà không cần sự can thiệp của thủ thư. Không gian thư viện giúp phát huy tối đa tính chủ động của người dùng trong việc tiếp cận tài liệu, tự học, từ đó đem lại cảm giác thoải mái, tiện nghi nhất cùng với hiệu quả học tập, nghiên cứu tốt nhất.

Xét về góc độ quản lý, mô hình thư viện số, giao lưu, diễn đàn trực tuyến mang lại hiệu quả học tập cao. Biện pháp này được xây dựng trên cơ sở của xu hướng hiện đại cách tổ chức các phương tiện truyền thông kỹ thuật số trong thời đại của cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 và nhu cầu cập nhật kiến thức của người học; kinh nghiệm của một số trường đại học dân sự và kết quả điều tra đối với cán bộ quản lý, giảng viên và học viên. *Ưu tiên đầu tư các thiết bị, phần mềm mới về tra cứu tài liệu, quản lý thông tin, cung cấp tài liệu, an toàn thông tin, ... Đẩy mạnh hợp tác với các cơ sở giáo dục, đào tạo trong và ngoài nước, tiếp cận mô hình thư viện số tiên tiến, hiện đại trên và vận dụng phù hợp vào điều kiện của các nhà trường quân đội.*

Việc học tập không chỉ đơn giản là trong sách vở, hay qua những bài giảng. Học tập kiến thức cần có sự kết hợp với trải nghiệm thực tế mới giúp mỗi học viên ghi nhớ sâu sắc và rõ ràng kiến thức được trang bị. Không chỉ vậy, việc kết hợp học tập với trải nghiệm thực tế còn giúp người học hiểu chính xác và cụ thể về bản chất của vấn đề. Cần thiết kế bài dạy theo các hoạt động, tăng thời lượng thực hành, giảm thời lượng lý thuyết, tăng cường hoạt động nhóm, đặc biệt chú ý đến việc sinh hoạt nhóm chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học. Thông qua hoạt động này, không chỉ củng cố kiến thức cho học viên mà còn rèn luyện kỹ năng, thái độ, phương pháp tư duy, phương pháp chỉ đạo, tổ chức thực hành cho học viên. Do vậy, cần tăng cường các

hoạt động giao lưu, diễn đàn trực tuyến thông qua ngoại khóa để nâng cao năng lực, phát triển tư duy và phong cách, phương pháp lãnh đạo, chỉ huy của học viên đào tạo sĩ quan theo mục tiêu, yêu cầu đào tạo của mỗi nhà trường.

Sáu là, thường xuyên kiểm tra, giám sát, đánh giá kết quả hoạt động học tập của học viên

Ban giám hiệu, cơ quan đào tạo, cơ quan khảo thí và đảm bảo chất lượng giáo dục, đào tạo, khoa, giáo viên và chỉ huy các cấp thường xuyên tổ chức các hoạt động: Kiểm tra, giám sát, đánh giá kết quả học tập và công tác quản lý, định hướng hoạt động học tập của học viên ở mỗi đơn vị và toàn trường; Phân tích những ưu điểm, nhược điểm, biện pháp khắc phục và kịp thời định hướng, chỉ đạo thông qua hoạt động lãnh đạo, chỉ huy, chỉ đạo, giảng dạy, quản lý đối với các đơn vị học viên; Tổ chức đoàn thanh niên và các tổ nhóm hoạt động phương pháp tích cực nắm bắt thông tin, tìm hiểu tình hình, kịp thời đề xuất các hình thức hoạt động để thúc đẩy việc quản lý hoạt động học tập và tính “tích cực hoá” trong quản lý hoạt động học tập của mỗi học viên.

Các nhà trường quân đội phải coi trọng đánh giá chất lượng “đầu ra” của học viên đào tạo sĩ quan gắn với hoạt động học tập của học viên thông qua các chỉ số đánh giá được lượng hoá đầy đủ và chính xác kết quả học tập tại trường của học viên. Đồng thời, các nhà trường phải thường xuyên nghiên cứu, nắm thực chất kết quả thực hiện nhiệm vụ theo chức trách, cương vị đảm nhiệm của học viên đào tạo sĩ quan sau khi ra trường để rút kinh nghiệm, bổ sung, điều chỉnh nội dung, chương trình đào tạo cho phù hợp yêu cầu thực tiễn xây dựng quân đội trong thời kỳ mới.

3. Kết luận

Hiện nay và trong những năm tới, nhiệm vụ giáo dục, đào tạo, nghiên cứu khoa học và xây dựng nhà trường quân đội đang đặt ra những yêu cầu rất cao đối với các chủ thể lãnh đạo, quản lý quá trình giáo dục đào tạo nói chung và định hướng hoạt động học tập của học viên nói riêng. Do đó, vấn đề đặt ra cho cấp ủy, chỉ huy các cấp, các lực lượng quản lý hoạt động học tập của học viên cần nhận thức, quán triệt sâu sắc những nhân tố tác động bao gồm cả thuận lợi và khó khăn đan xen, nắm vững phương hướng, yêu cầu quản lý hoạt động học tập của học viên, phát huy thuận lợi, khắc phục khó khăn, quán triệt và thực hiện đồng bộ các giải pháp tác giả đề xuất thực hiện tốt công tác quản lý, định hướng hoạt động học tập của học viên, góp phần nâng cao hiệu quả hoạt động học tập của mỗi học viên và chất lượng giáo dục, đào tạo của nhà trường, đáp ứng yêu cầu xây dựng quân đội ngày càng hiện đại.

Tài liệu tham khảo

- [1] Hồ Chí Minh, (2011), *Toàn tập*, Tập 5, NXB Chính trị Quốc gia, Sự thật, Hà Nội, tr.120, 312.
- [2] Đảng bộ Trường Sĩ quan Chính trị, *Văn kiện Đại hội đại biểu lần thứ IX*, tr.14, 22.
- [3] Trường Sĩ quan Lục quân 1, *Báo cáo tổng kết năm học 2019 - 2020*, tr.9.
- [4] Đảng Cộng sản Việt Nam, (2011), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, NXB Chính trị Quốc gia, Sự thật, Hà Nội, tr.114.

ORIENTATIONS ON LEARNING ACTIVITIES OF OFFICER TRAINING CADETS IN MILITARY SCHOOLS TODAY

Nguyen Tuan Dat

Political University - Ministry of National Defence
Hamlet 6, Thach Hoa commune,
Thach That district, Ha Tay, Vietnam
Email: Nguyentuandat.sqct1980@gmail.com

ABSTRACT: *The learning orientation of officer training cadets is one of the important stages in the management of education and training process at military schools, in order to promote the highest self-consciousness, creativity and efficiency in different learning activities of students, leading the students to have appropriate learning methods and get optimal results. On the basis of the overall assessment of the current training quality in military schools today, the author proposes six main solutions to continue to orient the learning activities of officer training cadets in military educational institutions.*

KEYWORDS: Orientation; study; students; officer; army.